

SFINȚII TREI IERARHI ȘI GEOCENTRISMUL¹

¹ <http://www.creationism.info.ro/blog78/index.htm>

Întreaga Biserică Ortodoxă prăznuiește luminat la 30 ianuarie pe cei trei ierarhi și dascăli a toată lumea (ecumena!): Vasilie cel Mare, Grigorie (de Nazianz) Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur. Pentru că au fost nu numai ierarhi dar și mari dascăli a toată lumea, ei sunt cinstiți în mod deosebit în învățământul teologic universitar.

Sinaxarul de azi spune despre ei: „Pe acești trei Sfinți Părinți: Vasilie cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, îi sărbătorim astăzi laolaltă, ca pe cei mai mari Învățători și Păstori ai Bisericii, din toată istoria creștinătății. Viața lor sfântă și învățăturile lor alcătuiesc, adică, niște îndreptare de ortodoxie, vrednice de toată lauda și încrederea. Este o dovadă limpede că este rătăcire să nu crezi în ei.”

Prin „vrednice de toată lauda și încrederea” se înțelege aceea ce se numește cu termenul grecesc, axiome. Și, întrucât noi teologii și studenții ortodocși nu ne îndoim nici o clipă, nu-i așa, că aceștia sânt cu adevărat cei mai mari dascăli, și nu vrem nicidecum să cădem în rătăcirea de a nu crede în ei, să ne oprim un moment asupra unor aspecte fundamentale din învățătura lor legate de facerea lumii. Aceasta o facem întrucât se aud, exact în mediile noastre teologice universitare unde se cinstesc acești mari sfinți cu slujbe arhieresti și slavă, păreri conform cărora „în materie de cunoștințe științifice Sfinții Părinți nu erau insufiați de Duhul Sfânt, ci vorbeau și ei în folosindu-se de cunoștințele științifice ale vremii lor.” Desigur, aceste cunoștințe, fiind produsul minții omenești, ar fi supuse ca oricare din acestea, evoluției, rectificării, pot fi depășite, contrazise chiar, de către ultimele cercetări, etc.

Se vede limpede că, dacă lucrurile ar sta într-adevăr așa, ar fi anulată premiza de mai sus, ar cădea axiomele, și nici nu am fi în primejdie de rătăcire dacă ne-am îndoii de unele din învățăturile lor.

Să luăm un exemplu clar, ca să limpezim cele afirmate. Se cunosc lucrările de referință – omiliile - legate de tâlcuirile Sfinților la Cartea Facerii: Hexaimeronul Sf. Vasile și Omiliile la Facere ale Sf. Ioan Gură de Aur. În ce duh au fost date aceste omilii, ne spun înșiși Sfinții:

„Pentru ce vă spun acestea? Pentru că e vorba să cercetez alcătuirea lumii și să contemplan universul nu pe temeiul principiilor filosofiei lumii, ci pe temeiul învățăturilor pe care Dumnezeu le-a dat lui Moise, slujitorul Lui, Care i-a vorbit lui Moise aievea, nu prin enigme. De aceea trebuie neapărat ca cei care doresc să vadă aceste mărețe lucruri să aibă exercitată mintea lor pentru înțelegerea învățăturilor ce ne stau în față.” (Sf. Vasile cel Mare, Hexaimeron)

Să vedem ce ni se spune în aceste lucrări cu privire la pământ și la soare, problemă ce se socotește astăzi – ca o axiomă! – ca fiind evidentă: pământul se învârtește cu o dublă rotație: una diurnă în jurul propriei axe, iar alta anuală în jurul soarelui.

Iată că Sfinții Părinți Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur, cei atât de vrednici de crezare, învață cu totul dimpotrivă! Aflați în consens cu Scriptura și cu Părinții, ei au crezut și au propovăduit că pământul a fost făcut de la început, în prima zi a creației, se află nemișcat și drept în centrul universului, iar soarele a fost făcut în ziua a 4-a a creației și este o planetă luminătoare ce se învârtește el în jurul pământului în timp de 24 de ore:

"Unii filosofi ai naturii spun, cu cuvinte elegante, că pământul stă nemișcat din anumite pricini: din pricina locului pe care îl ocupă în centrul universului și din pricina distanței, totdeauna egală cu marginile universului; de aceea nu poate să se încline în vreo parte; așa că rămâne neapărat nemișcat, pentru că distanța egală, pe care o are din toate părțile de jur împrejurul lui, îi face cu neputință

înclinarea în vreo parte. Locul acesta din centrul universului, pe care pământul îl ocupă, nu l-a dobândit nici ca o moștenire, nici prin sine însuși, ci este locul lui firesc și necesar. Deoarece corpul ceresc ocupă în înălțime cel mai îndepărtat loc, urmează, spun acești filosofi, că toate obiectele grele care cad de sus se îndreaptă din toate părțile spre centru; și în care direcție se îndreaptă părțile, într-acolo se îndreaptă și întregul. Dacă pietrele, lemnele și toate obiectele de pe pământ se îndreaptă în jos, atunci negreșit și pentru întregul pământ acesta îi este locul propriu și potrivit; iar dacă vreun obiect ușor se ridică din centru, negreșit se va îndrepta spre locurile cele mai de sus. Deci corpurilor grele le este proprie mișcarea înspre jos; iar josul, așa cum s-a arătat, este centrul. Să nu te minunezi, dar, dacă pământul nu cade în nici o parte; nu cade, pentru că ocupă, potrivit naturii lui, locul din mijloc. Trebuie deci neapărat ca pământul să rămână la locul său; poate însă să-și schimbe locul, dacă face vreo mișcare potrivnică naturii sale...

Vor fi de acord și cei ce sânt împotriva spuselor mele că pricina care face ca pământul, care este mai greu decât apa, să stea suspendat în mijlocul universului..."

„Acum, după ce a fost făcut soarele, este zi când văzduhul este luminat de soare și când soarele strălucește în emisfera de deasupra pământului; este noapte când soarele ascunzându-se face umbră pământului. Atunci, la început, ziua și noaptea nu se datorau mișcării soarelui..."

„sau pentru că învârtirea cerului de la un semn până la același semn se face într-o singură zi, încât ori de câte ori este seară și dimineață în lume, potrivit învârtirii soarelui, această învârtire nu se face în mai mult timp, ci atât cât se împlinește durata unei zile..."

Dacă soarele, care este supus stricăciunii, este atât de frumos și atât de mare, dacă este iute în mișcare și-și face cu atât regularitate mișcările sale de revoluție, dacă are o mărime cu dreaptă măsură în univers, încât nu depășește măsura față de întregul univers, iar prin frumusețea lui este ca un ochi strălucitor așa cum se cuvine creației...

... atunci soarele se întoarce din părțile de miazănoapte iarăși spre părțile de miazăzi.

Acestea sânt rotațiile anotimpurilor, care, fiind o urmare a mișcărilor soarelui, ne rânduiesc viața noastră...

Anul solar, la rândul lui, este timpul cât îl face soarele, prin mișcarea sa, întorcându-se la același semn de la care a plecat." (Hexaimeron)

În consens cu Sf. Vasile urmează ceva mai târziu și Sf. Ioan Gură de Aur:

„Mai bine să înceteze soarele călătoria sa decât să înceteze citirea Psaltirii." (Cuvânt înainte pentru puterea psalmilor și Ce este Psaltirea)

„...tot așa nici soarele nu se arată vreodată noaptea, pentru că luna cu lumina ei e îndestulătoare să lumineze întunecimea nopții. Fiecare dintre stihii își păstrează drumul său și nu-și depășește propria măsură; ascultă de porunca Stăpânului și-și împlinește lucrarea ei..."

„Noi vedem soarele de veacuri mergând pe calea cea rânduită lui..." (Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Facere)

Constrânși de evidența acestor pasaje, ca și a multor pasaje din Scriptură și alți Sfinți Părinți, teologii moderniști sânt puși în impasul din care au două ieșiri:

1) îi pot socoti pe Părinți ca fiind sinceri și bine intenționați, dar, limitați la nivelul cunoștințelor și tehnologiei secolului IV, secol de aur al teologiei, dar, evident sub-modest din punct de vedere al progresului cercetărilor tehnico-științifice;

2) mai au la îndemână calea socotirii pasajelor scripturistice și a tâlcuirii lor ca fiind „alegorice”, „metaforice”, „simbolice”, sau eventual cu înțeles înalt duhovnicesc, și în nici un caz literal, așa cum considera școala antiohiană, și mai nou fundamentaliștii neo-protestanți.

Socotim, cu smerenie, că ambele căi duc la rătăcire și înșelare întrucât:

- în cazul 1), cele afirmate mai sus de către Sfinții Părinți au fost făcute „universul nu pe temeiul principiilor filosofiei lumii, ci pe temeiul învățăturilor pe care Dumnezeu le-a dat lui Moise, slujitorul Lui, Care i-a vorbit lui Moise aievea, nu prin enigme”. Nici pe temeiul filosofiei, dar cu siguranță, nici pe cel al științei lumii acesteia căzute, pe care aceiași Sfinți și mulți alții au combătut-o în repetate rânduri, și în numele și pe temeiul căreia nu și-ar fi îngăduit nicicând să tâlcuiască Scripturile.

- în cazul 2), să nu uităm în primul rând că însuși Sf. Ioan Gură de Aur a fost cel mai slăvit reprezentant al școlii antiohiene unde s-a format și a strălucit înainte ca să ajungă Arhiepiscopul Constantinopolului. În al doilea rând, nu numai el dar și ceilalți doi mari dascăli și ierarhi au susținut poziția clară și fără nici un echivoc potrivit căreia pasajele din Cartea Facerii trebuie interpretate exact literal, cel puțin în prima fază, urmând ca apoi să primească eventuale înțelesuri mai înalte.

În tratatul său *Despre preoție*, Sf. Grigore de Nazianz îi dojenește pe așa-zișii învățători ai vremii sale, care în numele unei înalte filosofii, nu acceptau înțelegerea simplă, literală, am zice astăzi „fundamentalistă” a relatărilor scripturistice: „Nu ne oprim de loc la litera Scripturii! Toată Scriptura trebuie înțeleasă duhovnicește!”

Așa stând lucrurile, ne întrebăm, în calitate de teologi ortodocși ce îi cinstesc așa cum se cuvine pe cei mai mari dascăli ai Ortodoxiei: pe cine trebuie noi să credem în cosmologie, pe aceștia, sau pe droaia de „savanți” ca Copernic, Bruno, Galilei, Kepler, Newton, Einstein, etc. ce cugetă și ne învață cu totul potrivnic Scripturii și tuturor Părinților, exact pe temeiul filosofiei, științei și minții omenești a lumii căzute sub prințul întunericului?

Iubiți confrăți, părinți profesori de toate gradele, studenți (și studente) ortodocși! Ne e oare cumva teamă sau rușine de a mărturisi învățătura Scripturii și a Părinților împotriva savanților de azi? Sântem cumva complexați de „superioritatea” științei lor și ignoranța noastră quasi totală în materie? Atunci, să ne îndreptăm către o altă personalitate slăvită în facultățile de teologie: Sf. Mare Muceniță Ecaterina.

Căci iată, despre ea citim la sinaxar că: „Asemenea, între alte pedepse, Sfânta a fost silită de Maximian să se înfrunte cu o adunare de filosofi păgâni, ca să dovedească în fața poporului, deșertăciunea zeilor. Iar ea, rușinându-i pe toți, cu înțelepciune și cu bună grăire, i-a înduplecat pe cei o sută cincizeci de învățați să creadă în Hristos...”

Tot așa, urmând Sfintei, pe care o cinștim în facultățile noastre teologice, să fim și noi capabili de o faptă nu chiar atât de mare ca a aceleia – convertirea unor păgâni sau eretici la credința cea adevărată – ci măcar de o dreaptă mărturisire a cosmologiei. Și, dacă vom ajunge să ne înfruntăm cu acei savanți, să facem acatistul Sfintei, zicând cu nădejde tare: „Cei mai mulți de o sută de învățați care stăteau de față și ascultau cuvintele prin care explicai Evanghelia lui Hristos, luminându-se de Duhul Sfânt, s-au creștinat...”

Noi vom explica de pildă „Facerea” lui Moise, cu nădejdea că Duhul îi va lumina și pe acei savanți și profesori, care nu riscă să fie arși pe rug ca cei din vechime, ci doar să fie eventual batjocoriți și să-și piardă posturile, dar să se mântuiască prin mărturisirea adevărului.

Să ne rugăm ca Dumnezeu, Sfinții trei Ierarhi și Sfânta Ecaterina să ne ajute de a avea cunoștința și curajul mărturisirii, iar cinstirea noastră să le-o dăm și cu inima, și cu mintea, nu numai cu buzele. **Amin.**